

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Leto od nedelje in praznikov do 5. uri, ob posebnosti do 9. uri zjutraj.
Posamične številke se prodajajo po 3 novč (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Postojni, Dornbergu, Solkanu itd.
Cena oglasov se računajo po vrstah (široke 73 mm, visoke 2 1/2 mm); za trgovinske in obrtne oglaševanje po 20 stot.; za smrtnice, zabvale, poslanice, oglaševanje zavodov po 50 stot. Za oglaševanje v tekstu lista do 5 vrst K 20, vsaka nalajna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 st. beseda, najmanj pa po 10 stot. — Oglase sprejema inšertni oddelek uprave „Edinost“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“

NAROČNINA 1907.
za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane pisne se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konzorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konzorcijski lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-hranilnični račun št. 841.652.
TELEFON št. 1197.

BRZOJAVNE VESTI.

Avstrijska poslanska zbornica.

DUNAJ 9. Predsednik je poročal, da so bili umaknjeni vsi, do današnjega dne uloženi nujni predlogi izvzemši onih posl. Ferjančiča in tovarišev glede konvertiranja hipotekarnih tirjatev, posl. Schrotta, Trafojerja in tovarišev glede prometa z vinom in mostom, posl. Gessmanna glede razprave o numerus clausus in zakona v varstvo volilne svobode. Predlogu posl. Gessmanna je bila priznana prioriteta. Posl. Gessmann je na to temeljeval svoj predlog, na kar je bila razprava prekinjena. Prihodnja seja jutri.

Koncem današnje seje so bili kakor najni predlogi vloženi vsi zakonski načrti, ki jih je ministerski predsednik na današnji konferenci predložil načelnikom strank, da jih zbornica reši tekem sedanje zakonodajne dobe, med temi so ureditev vprašanja uradniških plač, vojaški krediti, predloga o kongruji itd.

Zboljšanje plač državnim uslužbencem

DUNAJ 9. Finančni minister je predložil danes zbornici dva zakonska načrta, ki se tičejo zboljšanja plač državnim uslužbencem.

Prvi zakonski načrt zahteva 20 milijonov kron za enkratno naklonitev leta 1907. Za pokritje teh stroškov se porabijo blagajniške zaloge.

Drugi zakonski načrt obsega obširne komorne odredbe, ki jih namerava vlada izvesti v aktualnih uradniških vprašanjih, ki naj stopijo v veljavo leta 1908. Po tem načrtu se namerava za državne uradnike trojno: 1. povišanje aktivitetne doklade, 2. povišanje plače od III. do IX. plačilnega razreda, a ob enem se prikrajšajo dobe za povišanje uradnikov v službi v treh najnižjih plačilnih razredih do višjih stopinj. 3. Konečno se službena doba za popolno pokojnino zniža od 40 na 35 let.

Aktivitetna priloga se poviša na način, da se sedanji postavki povišajo v vseh krajevnih razredih: v V. razredu za 10%, v VI., VII. in VIII. razredu za 15% in v IX., X. in XI. razredu za 20%, na drugi strani se krajevni razredi v njihovem razmerju z Dunajem povišajo, in sicer na način, da se sedanja mera 60%, 50% in 40% dunajske aktivitetne doklade poviša na 70%, 60% in 50%, povišane dunajske doklade. Za mesta z več nego 80.000 prebivalci se ustanovi nov krajevni razred z 80% povišane dunajske doklade.

Uradniki, ki so stari nad 60 let, so izključeni za nov plačilni razred. Znižanje službene dobe se razteza na uradnike, ki bodo morali zato plačevati nadaljni pokojninski mesec 1/2%. Od slug se to znižanje razteza na jetniške paznike, policijsko stražo in na policijske agente.

Skupno s povišanjem aktivitetne doklade uradnikom se urede tudi doklade za sluga. Za vsa ta povišanja bo treba na leto 15 in pol milijonov kron, k tem pride še 13 mil. kron za zvišanje plač drugim državnim uslužbencem, katerih plače se uvede naredbenim potom. K temu spadajo posamične skupine poštinih uslužbencev, pomožnega policijskega osebja, pomožnih slug, finančnih stražnikov, gozdarskega osebja ter uradniki in sluga državnih železnic.

PODLISTEK.

Stoletnica prvega srbskega ustanka: 1804—1904.

V mesecu februarju 1904. je minolo ravno sto let, ko se je v Sumadiji napovedala odprta in ogorčena vojna turškemu gospodarstvu v Srbiji. Za to vojno je trebalo srbskemu narodu največjega moralnega in fizičnega napore in samozatajevanja in Srbi so dosegli svoj cilj še le po dolgi vrsti najtežjih iskrušenj in porazov, po katerih se je včasih dozdevalo, da popolnoma uničijo vsako sled prejšnjih uspehov. Da voditelji srbskega naroda v tistih težkih časih vendar niso klonili črnkom in da so s podvojeno odločnostjo nadaljevali nejednaki boj najprej proti nezakonitim turškim zastopnikom v Srbiji, a potem proti vsej turški državi: razlog temu so bile za Srbe posebno ugodne vnanje razmere, ki so jim omogočale, da so se v svoji borbi oprli na sorodno Rusijo. Četudi se je na koncu konca osvobodil le razmerno mal del srbskega vsesкупnega ozemlja, vendar ne smemo smatrati kakor le slučajno, da je bil to ravno isti kraj (takoimenovani beligradski pašalik), ki je bil najdlje ostajal ognjišče srbske državne misli, ki je tu ugasnilo leta 1459, ko so bili Turki zavzeli Smederovo, prestolnico

Nov predsednik dunajske borze.

DUNAJ 9. Na današnji plenarni seji dunajske borzne zbornice je bil izvoljen predsednikom Vincenc vit. Müller pl. Eichholz, podpredsednikom pa Leopold Lieben in Ludovik Wohlheim.

Dalmatinski namestnik — tajni svetnik.

DUNAJ 9. Dalmatinski namestnik Nardelli je imenovan tajnim svetnikom.

Grof Montecucoli

DUNAJ 9. Poveljnik vojne mornarice grof Montecucoli se je sinoči povrnil iz Budimpešte.

Vreme na Dunaju.

DUNAJ 9. — Večinoma jasno, več ali manj vetrovno. Temperatura malo spremenljiva.

Volilna dolžnost na Tirolskem.

INOMOST 9. Klerikalna stranka hoče predložiti deželnemu zboru peticijo, v kateri bo zahtevala, da se čim prej na Tirolskem uvede volilna dolžnost.

Hanoveranska kraljica umrla.

GMUNDEN 9. Hanoveranska kraljica Marija je danes ob 3. uri in pol popoldne umrla.

DUNAJ 9. Vsled smrti kraljice hanoveranske se ne bo vršil v Budimpešti napovedani dvorni ples, istotako je odpovedana tudi soareja pri dvornem maršalu ogrskem grofu Apponyi-ju, določena na 13. t. m.

Novi španski poslanik na Dunaju.

MADRID 9. Y. de Arellano, markiz de Casacalvo, je imenovan poslanikom na Dunaju, na mesto odstopivšega vojvoda Bailena.

Perzijski šah umrl.

TEHERAN 9. Šah je sinoči umrl. Njegovo smrt so uradno razglasili danes zjutraj.

Muzafer Eddin, peti vladar dinastije Kadšar, je bil rojen v Teheranu dne 25. marca 1853 ter je nastopil vlado dne 1. maja 1896 po smrti svojega očeta Nasr Eddina, ki ga je pred mošejo Abdul-Aziza umoril neki fanatik, nasprotnik šahovih reform. Muzafer Eddin je našel deželo v dobrih finančnih razmerah ter je nadaljeval reformno delo svojega očeta. Hotel je v Perzijo uvedi različne zapadne naprave. Zato je tudi večkrat potoval v Evropo ter obiskal različne dvore. V zadnjem času je pokojni šah proglašil v Perziji ustavo z dvema zbornicama. Bil je silno delaven ter se je ves dan bavil z državnimi posli. Zapustil je šest sinov in enajst hčer. Najstareji sin in prestolonaslednik je Mohamed Ali Mirza, rojen dne 21. junija 1872.

Etna.

KATANJA 9. Observatorij na Etni je izdal nastopno poročilo: Opažati je, da se je delovanje ognjenika Etna iz nova oživilo. Malo pred koncem leta se je konstatovalo bruhanje vulkana, istočasno je iz žrela prihajal gost dim in pepel. Prve dni novega leta se je videlo iz krajev, ležečih pod vulkanom, kako se je iz istega vzdigoval dim in kako so Etno razsvetljevali bliski, ki so prihajali od beložarečih predmetov ali pa od erupcije v kraterju. Ker ne more osebje observatorija vsled velike množine padlega snega priti do žrela, ni sedaj možno dobiti podrobnosti o erupciji.

despota Jurja Brankovića. Očitno je, da se srbskemu narodu niso ohranili le spomini v pesmi o bivši srbski samostalnosti, ampak tudi živo sporočilo skozi polna dva in pol stoletja, ki je bilo vzrokom, da je bilo Smederovo prestolnica, čim so jo zavzeli 8. novembra 1805. Ta očitna nepretrgana vez med staro in novo srbsko državo, ki je morda bolj instinktivno, nego zavestno obstajala in oduševljala srbske ustaše, podaja njihovi borbi veličastno narodno-zgodovinsko označje, kakor je ima vsaka narodna epopeja, pak zato ima tudi ta ustaja pomen za vse Srbe. S to ustajo je bil zadan turškemu vojniškemu ugledu začetkom 19. stoletja takov udarec, da so vsi drugi slovanski narodi balkanskega polnočka zadobili jako vsodobnujo za močnejši svoj prepoved in je tako navstala kal novim političnim organizmom, radi česar ima srbska ustaja tudi izredno važnost za vse južno Slovanstvo.

Potemtakem je povsem umestno, da se spomnimo glavnih dogodkov prve srbske vojne za svobodo, imenovano: ustaja proti dahije m.

Kakor niso mnogi veliki zgodovinski dogodki, tako ni tudi srbska ustaja navstala po poprej zamišljenem načrtu, ki bi bil v naprej presodil vse posledice borbi, ampak se je pojavila kakor naravni rezultat spopada med vojaško-političnimi reformami carigradske

R u s i j a.

Atentat na višega vojaškega prokuratorja.

PETROGRAD 9. Danes ob 9. uri popoldne je bil z revolverjem ustreljen viši vojaški prokurator Pavlov.

PETROGRAD 9. (Petrogr. brz. agent.) Atentat na višega vojaškega prokuratorja Pavlova je bil izvršen na dvoru poslopja višega vojaškega sodišča, kjer se nahaja uradno stanovanje Pavlova. Napadalec, ki je bil obločen kakor podčastnik, je trikrat ustrelil z revolverjem na Pavlova, ki je smrtno ranjen kmalo preminul. Morilec je zbežal v neko sosedno ulico ter večkrat z revolverjem ustrelil, vsled česar sta bila ubita dva redarja in en deček; po drugi verziji so bili baje ranjeni, na to so morila prijeli.

PETROGRAD 9. Razun morilca Pavlova, ki so ga spoznali kakor dijaka, preobledenega v vojaka, je bilo na mestu atentata še šest drugih, v vojaške uniforme preoblečenih revolucionarjev, ki so stali pripravljeni. Govori se, da nosi mnogo revolucionarcev častniške uniforme najuglednejih polkov. Tako so nedavno aretovali nekega moža, ki je bil obločen v uniformo Grodnoskih huzarjev. Iz nekaterih znakov je sklepati, da je gibanje v krogih teroristov postalo že pretečega značaja.

Proč z dvojno mero!

Sedaj se vrši na tukajšnjem poštnem in brzojavnem ravnatelstvu takomenovani kurz oficijantov. Kurz je menda zelo številno obiskan iz raznih krajev območja tega poštnega ravnateljstva. Kakor čujemo pa, so slovanski udeleženci (moškega in ženskega spola) v večini. Povdarjamo to dejstvo zato, ker še bolj kričeče ilustruje tisto dvojno mero in tisto zapostavljanje našega elementa in naše narodnosti, ki je v praksi na vseh institucijah, ki so v odvisnosti od naše slovite državne uprave, in ki je uveljavljeno tudi v gori imenovanem kurzu.

Jezik predavanja je seveda nemški. Na to stran so slovanski in italijanski udeleženci popolnoma enakopravni. Ali čim je nemščina izvršila svojo dolžnost, se začenja za slovanske udeležence dvojna mera, zapostavljanje — krivica. Dočim se namreč — kakor se nam poroča — italijanskim udeležencem predavanje pojasnjuje v italijanskem jeziku, se niti ne menja za to, da-li so slovanski udeleženci umeli nemško predavanje?! Poštno ravnatelstvo je menda na stališču, da bi bilo to — preveč pravice za Slovence, ako bi poslednjim kakov c. k. funkcionar privoščal kako slovansko besedo.

Slovenec mora znati nemški; Italijan pa ne treba tega. To je princip avstrijske državne uprave v naših krajih v obče, a poštne in brzojavne ravnateljstva v Trstu še posebno. Ta princip se je z neizprosno strogostjo izvajal pod glasovitim sovražnikom našim Pokornim in je tudi danes v nezmanjšani in neskrbeni veljavi.

Ta princip velja tudi v vsej uredbi pošt po deželi, oziroma v poslovanju med temi poslednjimi in ravnatelstvom v Trstu. Vse poslovanje na poštinih uradih v italijanskih krajih in občevanje teh z ravnatelstvom v Trstu na eni strani — in na poštinih uradih v slovanskih krajih in poslovanje teh z reče-

nim ravnatelstvom na drugi strani: nam kaže kričečo nejednakost, pristranost, krivično favoriziranje jednih, zapostavljanje drugih — glasovito avstrijsko dvojno mero.

Prvim se dovoljujejo vse možne olajšave v jezikovnem pogledu, drugi so neizprosno priklenjeni na verigo nemškega uradovanja. Italijanski poštarji se morejo svobodno posluževati italijanskega jezika tudi v notranjem poslovanju. Tako tudi v občevanju z ravnatelstvom. Slovenci morajo uradovati in dopisovati ravnatelstvu le nemški. Vsa notranja služba mora biti nemška. Poštno in brzojavno ravnatelstvo smatra morda kakor posebno pravičnost do slovanskih državljanov in davkoplačevalcev že to, da sme podrejeni mu poštar v slovenskem kraju s stranko slovenski govoriti in izpolniti kakov nemško-slovenski receptis!

Tudi poštna uprava je očitno uverjena, da mora izvajati avstrijski vladni princip, izhajajoči iz ozirav na „više ozire“. In izvaja ga s tem, da postavlja Italijane kakor narod privilegijev nasproti Slovonom! Italijani so mu favoriti v vsakem pogledu, Slovani pa raja, ki nima druge naloge, nego ubogati in molčati! Ta nazor poštnega ravnateljstva v Trstu prihaja do drastičnega izraza v dejstvu, da se za slovanske poštarje izdaja svoj naredbenik v nemškem jeziku, za italijanske pa — v italijanskem jeziku!!

Ali naj bi bilo to res morda v varovanju „državne misli“?! So-li morda Italijani Primorja lojalnejši in zvestejši državljani nego-li Slovani?! Je-li tako postopanje v soglasju z državnimi temeljnimi zakoni o enakopravnosti vseh državljanov na c. k. institucijah v jezikovnem pogledu?! Slavno poštno ravnatelstvo naj nam izvoli citirati iz rečenih zakonov tisti paragraf, ki stipulira, da Slovenci niso deležni dobrot določila o enakopravnosti na c. k. uradih! Odgovarjali tako praksa principu enake pravičnosti za vse državljane, kateri princip mora biti vrhni princip v pravni in moderni državi?! Po kakih logiki prihaja poštno in brzojavno ravnatelstvo do zaključka, da princip enakosti dovoljuje za Italijane izjeme, ki pomenjajo za te poslednje prednost pred Slovani?! In poštno ravnatelstvo bi spravili gotovo v veliko zadrego, ako bi zahtevali od njega, naj navede vse tiste okoliščine in dejstva, oziroma zasluge za državo, ki opravičujejo toliko obzirnost do Italijanov in zapostavljanje Slovanov?! Se-li res odklikujejo s posebno udanostjo do države, nenavadno pri Slovanih? So jim-li davki morda više odmerjeni, nego Slovanom?! Pošiljajo-li morda razmerno več vojakov pod zastavo nego mi? Ali stoji morda italijanski vojak kvalitativno nad slovenskim fantom toliko više s svojo zvestobo in... in... no — in hrabrostjo?!

Morda se bo to ravnatelstvo izgovarjalo na potrebo enakosti v upravi. Ne, tega ne moremo verjeti. Ker tu bi se nam zaustavil razum. Kajti tega bi absolutno ne mogli umeti, da bi trpela enakost, ako bi poštno ravnatelstvo s slovanskimi poštarji slovenski občevalo, dočim ne trpi, ako z italijanskimi italijansko občeje!

V resnici bi bilo interesantno, ako bi mogli doznati razloge, ki so odločilni na tržaškem poštnem in brzojavnem ravnatelstvu

proti janičarjem tudi srbsko narodno milico, ki se je borila rama ob rami s turško redno vojsko: janičarji so ga napadli izdajalski in ga premagali in ubili dne 15. decembra 1801. Zmagovalci so zavladali nad vsem beligradskim pašalikom in ga razdelili med štiri svoje poglavarje med tako zvane dahije.

In tako je Srbija zopet dospela tja, kjer je bila pred desetimi leti. Carigradska vlada ne le da ni kaznovala Mustafinih ubijalcev, ampak mu je za naslednika določila človeka starega in slabega, na katerega se ni trebalo dahijem ni malo ozirati. Ni storila tega iz simpatije do janičarjev, ampak radi svoje slabosti.

Tedaj so prijatelji Mustafini določili, da vzamejo stvar v roke in da skupno s „cesarskimi“ (lojalnimi) Turki in Srbi organizirajo ustajo proti dahijem. Ustaja je počela leta 1802 v Požarevcu pred določenim rokom, pak so jo zato dahije hitro udušili. Tedaj so „cesarski“ Turki začeli pripravljati novo borbo in dogovarjati se z valjevskim knezom Aleksom Nenadovičem, pak s Karagjorgjem, da se pripravijo skupna ustaja. Turki so se nadejali od izgnanja janičarjev, da se vspostavi mir in nemoteno uživanje privilegijev, ki so jih imeli kakor lastniki zemlje; Srbi pa so se nadejali, da se jim povrne same-uprava in da se jim ista za bodoče zagotovi. (Pride še.)

*) Kara, turški — črn; Karagjorgje — Črni Gjorgje.

za tako ljubkovanje Italijanov in zapostavljanje Slovanov. Ali ne bi mogli bodoči naši državni poslanci podrezati, da pridemo ekrat do znanja razlogov, ki zahtevajo tako dvojno mero: tako za Italijane in drugačno za Slovane v Primorju?!

Ali, predno zaključimo, se moramo najodločneje zavarovati proti morebitnemu mnenju, kakor da bi mi hoteli, naj se Italijanom odtegne, kar uživajo. Ne! Mi privoščamo Italijanom polno pravo in vso svobodo. Kar zahtevamo najodločneje, je: **enako mero!** Kar je Italijanom prav, je ljubo tudi nam. To bi bila vendar največja borniranost in zaslepljenost, ako bi se mi zadovoljevali s tem, da so Italijani enaki z nami v — brezpravnosti! Enaki naj bodo z nami v polnopravnosti! Tudi na polju pošne uprave naj bodo poleg nas — kakor enakopravni državljani. Ne zahtevamo, da bi se krivo merilo nam in njim — ampak pravično naj se meri nam in njim! Proč z dvojno mero! To je, kar zahtevamo!

Skrbi za Dalmacijo.

Iz hrvatskih krogov: Prišel je čas, da se ustvari delno ujedinjenje hrvatskih dežel, kakor zahtevajo naravna in zgodovinska prava Hrvatov, ki jih sankcioniral cesar Fran Josip I. sam. Dalmacija je na dnevnem redu. Za njeno pripojenje k materi-zemlji soglašajo Hrvatje in Srbi Dalmacije, Hrvatske in Slavonije, pa tudi Madjari, ki imajo besedo v tej stvari, ker je tudi krona sv. Štefana skupna Ogrski in Hrvatski. Ali sedaj je glavno, da se čuje, kaj pravi Dunaj, kako mislijo svetovalci krone. Stvar je očitna, da se ti upirajo, da bi rešenje tega vprašanja odložili za kasnejše čase, kajti, kakor stoji stvari, se nahajajo ti krogi v neugodnem položaju pred jedinstveno voljo naroda, ki zahteva, da se mu dade, kar mu zagotavlja zakon.

V „Obzoru“ je Šime Mazzura napisal zanimiv članek o Dalmaciji, v katerem črta paralelo med avstrijsko politiko za Dalmacijo v šestdesetih letih in med sedanjo. Tudi tedaj je Avstrija našla generala, rodom Hrvata — Mamula —, da odvrne Dalmacijo od Hrvatske, prav tako, kakor je bila sedaj poverila slično nalogo generalu Varešaninu, Hrvat. Ali danes ne vlada več — na srečo Dalmacije — duh nekdanjega spletskega župana Bajamontija in Galvanija. Potom šol in po neumornem delu patrijotov v Dalmaciji se je skoro popolnoma iztisnil italijanski duh in na njegovo mesto je stopila probujena hrvatska zavest. V šestdesetih letih ni bilo v Dalmaciji niti jedne hrvatske šole, po gimnazijah se je žalostno učil „ilirski“ jezik, a v samem Dubrovniku je predaval o Gunduliću in Palmotiću italijanski jezuit Bononi. Trgovina, birokracija šole in inteligencija: vse to je bilo prožeto italijanskim duhom: Dalmacija se je borila za „avtonomijo“ in italijansko kulturo. Za združenje je bila le pest rodoljubov. In Avstriji se je posrečilo, ker Dalmacija je bila proti „Ličanom“. Danes pa general Varešanin ne more računati z vojsko Mamule. Dalmacija je preporočena v narodnem duhu: ona dokazuje zopet, da je zibelka Hrvatske. Jedino orožje, s katerim se Avstrija more vspešno boriti za Dalmacijo, je ekonomska politika. O tej smo govorili opetovano, a drago nam je čuti resni glas v „Obzoru“, da je že čas, da bi se za gospodarsko povzdigo Dalmacije vodilo nekoliko več računa tudi od strani hrvatske vlade. ki po zakonu zahteva Dalmacijo, da se ta povrne Hrvatski, oziroma kroni sv. Štefana.

Reški sodiščniki proti uvedanju madjarskega jezika na sodiščih.

V ponedeljek so imeli reški odvetniki shod, na katerem so razpravljali o spremembah, ki jih namerava ogrska vlada uvesti na reških sodiščih. Shodu je predsedoval Barčić. Po daljši razpravi je bila vsprejeta resolucija, v kateri je rečeno, da se na reškem sodišču ne morejo uvesti spremembe, izlasti, kar se tiče jezika in uvajanja novih predpisov brez sporazumnega dovoljenja ogrskega zbora, hrvatskega sabora in reškega municipija in to glasila § 66 točke 1 temeljnega državnega zakona iz leta 1864 in ministerskega odloka od 14. septembra 1871, s katerim je bilo reško sodišče urejeno.

Drobne politične vesti.

Cesarjeva izjava o ogrski neodvisni stranki. Teh dni je baje cesar izjavil, da se neodvisna stranka vrlo korektno vede, in ako bi bil on to prej vedel, bi bil tudi že prej rad z njo skupno deloval. Ta vest še ni potrjena.

Upor francoske republikanske garde. Iz Pariza poročajo, da sta se uprla dva eskadrona Francoske republikanske garde. Vojaki so demonstrativno zapeli internacionalno ter se niso hoteli pokoriti, dokler jim niso obljubili izboljšanja plače. Ta garda sestoji iz samih podčastnikov, njihova dnevna plača pa znaša tri franke na dan.

Novi tajni svetniki na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da je ministerski predsednik Wekerle, predložil cesarju, naj imenuje tajnimi svetniki vse one člene njegovega ministerstva, ki nimajo še tega dostojanstva. Cesar je ta predlog baje vsprejel. Po tem takem bodo tajnimi svetniki imenovani ministri Košut, Polonyi, Zichy in hrvatski minister Josipovič. Isto dostojanstvo dobi baje tudi predsednik zbornice Justh.

Demonstracije proti Madjarom. Z Reke poročajo od 8. t. m.: Na prvem maskiranem plesu, ki se je včeraj tukaj vršil, je italijanska in hrvatska mladina demonstrirala proti navzočim Madjarom. Ko je orkester pričel svirati neki madjarski komad, so člani mladostnega kluba, oblečeni v italijanskih kostumih, pričeli kričati in razgrajati, kar je napravilo na navzoče Madjare mučen utis. Le energičnemu postopovanju policijskega uradnika se je zahvaliti, da ni prišlo do spopada.

Domače vesti.

Volilna reforma in slovenska šola v Trstu. Čuden naslov, kaj ne? Kaj ima opraviti volilna neforma s slovensko šolo v Trstu, bo prašal marsikdo, ko bo čital gorenji naslov? In vendar je sprejetje odnosno pripuščenje volilne reforme od strani naših poslancev obeh strank v tesni zvezi s prašanjem omenjene slovenske šole. Mej „koncesijami“ Šustersičevemu klubu za to, da je isti glasoval za volilno reformo, je bila slovenska šola v Trstu; saj mi smo to tako čitali izmeje vrst, ko nas je „Slovenec“ o priliki polemike radi Šustersičevega postopanja glede okoličanskega mandata, bahato nahrulil, da je „Slovenska zveza“ v par dneh več storila za slovensko šolo v Trstu, nego tržaški voditelji v 20 letih, in tako so z nami tudi drugi v Trstu razumeli „Slovenčev“ ponosno tirado. Slovenski liberalni poslanci pa so vložili nekaj nujnih predlogov, da obstruirajo najprej volilno reformo, a potem budgetni provizorij ter se je zdelo, da izkoristijo te nujne predloge mej drugim v priloge slovenski šoli v Trstu. Odstopili so od teh nujnih predlogov na korist budgetnega provizorija in kakor nam poroča brzojavka o včerajšnji seji državnega zbora, so dovolili prednost Gessmannovemu nujnemu predlogu glede numerus clausus pred svojimi nujnimi predlogi. S tem so dali iz rok zadnje orožje proti volilni reformi, a vlada ima prosto roko glede tržaške slovenske šole. Volilna reforma se sprejme čim se bo sankcionirala, parlament se razpusti koncem tega meseca in razpiše se nove volitve, po katerih ni izključeno, da nastopi nova vlada — a prašanje slovenske šole v Trstu ostane nerešeno, kakor dosedaj. Ugodni moment za rešitev tega prašanja sta zamudili obe stranki in bogve, se li taka prilika vrne tako hitro. Dal bog, da se varamo, ali črna slutnja nam pravi, da se ne varamo ter da je lokavost avstrijske vlade, kakor je večkrat, tudi takrat preslepila zaupljivost naših poslancev. Vederemo!

Tržaško zdravniško društvo je imelo predsinocnjim svojo sejo, v kateri je predaval g. dr. Veronese o umrljivosti v našem mestu. Na podlagi statističnih podatkov pokazal je, da se umrljivost v zadnjem petletju kakor drugje tako tudi v Trstu postopno zmanjšuje. Ta pojav je pripisati brezdomno boljšemu spoznavanju nalezljivih boleznih in strožjemu izvrševanju obranilnih naredeb proti razširjenju istih. Srednja umrljivost tržaška od 25 slučajev smrti na vsakih tisoč prebivalcev je pa vsekako jako velika. Res je, da je tukaj 32 rojstev na tisoč prebivalcev, s čemer se ne more ponašati nobeno drugo mesto v Avstriji vsled tega mora biti številka umrljivosti večja, nego drugod. Ali spoznava se jasno, da umrljivost zadevuje ravno otroška leta tako, da na tisoč porojenih umira že 423 otrok pred petim letom svojega življenja. Ta številka je izredno visoka najvišja izmed vseh mest in pokrajin avstrijskih. Nasprotno umira se v kasnejih letih mnogo redkeje — tako redko, da se sme Trst ponašati z razmerno največjim številom starih ljudi.

A vzrok izredni umrljivosti otrok? Po mnenju predavatelja nimamo tu ne večje ubožstva, niti večje nevednosti, nego druga mesta, niti da bi tu žene manje rade dojile svojih otrok. Po spoznanju francoskih učenjakov je pa razven ubožnosti razkošno življenje starišev glavni vzrok umrljivosti otrok, ker taki otroci, porojeni oslabiljeni, nimajo dovolj odporne sile proti boleznim. Ne dalo bi se sicer trditi, da je pri nas življenje bolj razkošno nego drugod, ali priznati treba, da nikjer drugje se ne popiva na teden toliko kakor v našem mestu. Drugih vzrokov ni najti. Da se nezmerno pijančevanje tako razširja za to je brezdomno zopet iskati vzroka v pouličnem življenju naše mladine — mularije, ki je je smatrati za pravo šolo pohajkovanja, strasti in pijančevanja. In da se je moglo razviti to poulično življenje paglavcev, na tem so zopet krive slabe stanovanjske razmere mesta tržaškega. Vsled tega je govornik povdarjal potrebo primernih reform izlasti glede udobnih in zdravih stanovanj.

Visti seji je predaval tudi naš rojak, g. dr. Just Pertot o malariji. Naglašal je težave, ki jih stavlja ta bolezen proti napredovanju civilizacije izlasti v Afriki, katera je še dandanes vsled tega ostala najbolj zaostali kontinent, da-si se nahaja najboljše zibelki svetovne kulture.

Predavatelj je pojasnil nadalje, kako se razvija provzročevalec te bolezni v človeški krvi in potem v specifični mišici. Razlagal je noveje teorije o recidivah (ponavljajih) mrzlice ter poročal o različnih vsehkih državne protimalarične akcije na Primorjem, katera je doslej uspela povoljno le v Furlaniji in na otoku Krku. Našel je slednjič nekaj zanimivih slučajev te bolezni tudi v našem mestu in okolici, kjer se celo dogaja, da tu pa tam kedo na tej bolezni tudi umre, kar

se je doslej vedelo le o jako inficiranih deželah. Na slikah in mikroskopičnih preparatih je predavatelj pojasnil svoje podatke.

C. kr. avstrijske državne železnice. Dne 1. prosinca 1907. otvorila se je med postajama Volšan in Nepomuk na progi Dunaj-Heb ležeča postajica Nekvasov za osebni in omejeni prtljažni promet. Vozovnice se oddajajo na postajici; prtljaga se odpravlja potom doplačila na vlak.

O volitvah v Kopru. V nekem poročilu tukajšnjega socialističnega glasila „Il Lavoratore“ o občinskih volitvah v Kopru čitamo tudi trditve, da je **Slovenec Poder** dovedel gospodovski italijanski stranki kakih 100 glasov. Iz tega bi se moglo sklepati, da so se koperski Slovenci združili z italijansko camorro. Stvar je važna, zbog česar bi želeli, da se nam stvar pojasni od zanesljive slovenske strani.

Naše pošte. Te dni, ali točneje rečeno: dne 3. t. m. je nekdo poslal dopisnico na naslov posestnika v Sv. M. M. spodnji. Zapisal je pravo številko in dostavil: Poleg Trsta. Ker je na levi vogal dopisnice pritisnil svoj pečat — mu je pošta lepo vrnila dopisnico, na kateri je zapisano: Retour—Sloggiato (Nazaj. Se je preselil)!

Ker smo gotovi, da se gosp. Kodrič ne misli seliti iz svojega lepega posestva in da se tudi ni selil, vprašamo dotične pošne uradnike: Kam ste gledali, da ste dopisnico izročili ljudem, ki ne vedo kje je „Sv. M. M. spod. štev. 229. poleg Trsta“?!

Šolnina na srednjih šolah. V „Omladini“ čitamo ta-le umestna izvajanja: „Ta nemoderni prispevek moderne šole spravlja marsikateroga sposobnega dijaka iz študij. Posebno kričeče so v tem oziru razmere v prvem tečaju prvega razreda. Tu obstaja od l. 1890. „milostna“ naredba, da naj se počaka na šolnino; če ima dijak v prvih dveh mesecih iz vseh predmetov dovoljno; ako izdela tečaj s prvim redom, se mu ta šolnina definitivno odpušči. Ravno v začetku dela srednja šola vsled novosti največje težave tudi nadarjenim dijakom, ki pozneje prav dobro izhajajo, ko so se navadili. Pri najboljši volji ne more profesor v 6—8 tednih spoznati vsakega dijaka glede njegovih zmognosti. Vkljub največji prizanesljivosti — kateri pa včasih žalibog manjka — ne more dijak dobiti iz vseh predmetov takšnega reda, kakor ga zahteva ministerska naredba. Moral bi torej plačati šolnino. Stariši večinoma ne vedo, da mora dijak v začetku za oproščanje šolnine imeti zelo dobre ređe; mislijo, da vsled slabih redov ni oproščen, in ga vzamejo iz šole. Seveda je to le pri revnejših slojih. Premožnejši plača šolnino in ostaja. Tako se dogaja leto za letom, da nadarjenejši — toda revni — dijaki v tretjem mesecu izstopajo iz srednjih šol, premožni paglavci pa ostajajo! Dokler ni bilo te „milostne“ naredbe, je moral vsak dijak za prvi tečaj prvega razreda plačati šolnino. — Stariši so s tem računali, tudi revnejši so si pripravili šolnino in dijak je ostal v šoli vsaj do konca prvega tečaja. Kdor potem ni izdelal z zadostnim vspehom, je moral za drugi tečaj plačati šolnino ali izstopiti. Za spoznanje dijaka so imeli profesorji dovolj časa, merilo za oproščanje šolnine za drugi tečaj je bilo za en red nižje: izstopali so torej res le nesposobni dijaki. — Sedaj pa posebno revni stariši ne računajo na šolnino in so zelo presenečeni, ko se nenadoma zahteva plačilo, ker niso — pripravljani. V svojih posledicah torej ista naredba, ki je imela namen revnejšim slojem olajšati vstop v srednje šole, povzroča izstop revnejših dijakov. Če se že šolnina ne more popolnoma odpraviti, naj se uredi vsaj tako, da bo spridevalo o prvem tečaju odločilno za oproščanje v obeh tečajih prvega razreda, da se torej šolnina za prvi tečaj plača šele v drugem tečaju. Za nas Slovence je to vprašanje velevažnega pomena, ker imamo razmeroma mnogo revnih dijakov. Opozorjamo na to naše poslance in društvo slovenskih profesorjev! — Prizadete stariše pa opominjamo, da gredo na zavod, vprašat, kako stoji dijak, predno ga zaradi šolnine vzamejo iz šole. Če ne stoji odločno slabo, naj rajši žrtvujejo šolnino za prvi tečaj, da si pozneje ne bodo morali očitati da so odpeljali svojega otroka z namenjene poti življenja.

Neverjetno sramotno! Kakor se nam poroča, je bilo minolo nedeljo zbranih v Ljubljani lepo število zastopnikov slovenskega trgovstva. Ugodne in zanesljive osebe nam poročajo, da jim je vratar hotela Union, na vprašanja, da-li ima sobe na razpolago odgovoril, da ne zna slovenski ampak — samo nemški!

Če je to resnica, če je v središču naroda slovenskega res možno kaj takega in celo še na takem podjetju, potem res nimamo besede, ki bi primerno označila takov škandal!

Silvestrovo. V „Tržaškem podpor. in bralnem društvu“ je bila, kakor vsako leto, tako tudi letos, lepa zabava. Členov in prijateljev društva je bilo toliko, da so bili vsi prostori prenapolnjeni. Slavnost je povečeval oddelek rojanske Čitalnice s primerno gledališko predstavo. Po polnoči je šlo mnogo gostov na predstavo v „Narodni Dom“.

Na progah tržaškega tramvaja se je meseca oktobra m. l. vozilo 867.366 oseb, ki so uplačale 96.086 kron (nasproti 91.778 kron meseca oktobra 1905).

„Democrazia Sociale Italiana“. Pod tem naslovom se snuje v Trstu nova stranka. Ustanovni shod se je vršil v nedeljo v dvorani Mally ob obilni udeležbi. To povdarjata „Piccolo“ in „Indipendente“ z vidnim zadovoljstvom in po tem dejstvu bi mogli že sklepati nekoliko o genesi in namenih te nove stranke. In da ima „Indipendente“ razloga za zadovoljstvo, v tem uverjenju nas utrjuje razne okolnosti: navzočnost izvestnih oseb, besede, ki so jih te govorile, in pa nekateri akcenti v vsprejetih dveh resolucijah.

V prvi govorijo: da je za moralnost vsake javne administracije pogoj splošnost volilne pravice, tako, da ista ne reprezentira le interesov enega razreda samega; da ima občina tržaška še vedno statut, ki delavskim masam ne priznava glasovanja; da vsaka zamuda z uvedenjem volilne reforme zavlačuje uresničenje gospodarskih in upravnih reform po zastopstvu, ki je zares eksponent ljudske volje; da je potrebno uvedenje splošne enake in tajne volilne pravice za tržaški mestni svet.

Druga resolucija pa zahteva, da se v „Regione Giulia“ ustanove pokrajinske federacije odpora, sodelovanja in vzajemne podpore, in da se te zveze združijo, da v vsakem kraju „Regione“ branijo zadržnega duha in sodelujejo za gospodarsko emancipacijo proletarijata“.

Zborovalec Artur Stembach je slavil zmago idealov odrešenja socialnega, političnega in narodnega. Znani odvetnik Geffer — Wondrich (Dalmatinec češkega pokoljenja) je povdarjal potrebo evolucije misli nasproti najvišim konceptom socialne transformacije, ali vedno pod pogojem **neizogibne neodvisnosti in svobode domovine!**

Katero? bi vprašali mi gosp. Geffer-Wondricha. A da so zborovalci burno ploskali tem besedam in mu končno privedli ovacijo — to menda ima svoj pomen, ki ga ni težko umeti in ki ga „Indipendente“ najbolje pojasnjuje s tem, da je — zadovoljen. Imamo pač jedno stranko več z demokratično zastavo in italijansko-narodnimi cilji!!

Solnce mrkne v nedeljo dne 13. t. m. Mrk bo videti pa le v Aziji.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Poskus samomora s hudimi posledicami. 20-letna tiskarska vslužbenka Marija Dostar, stanujoča v hiši št. 7 v ulici di Donota, je hotela včeraj popoldne na svojem stanovanju izvršiti samomor. Izpiti je hotela v to svrhu precejšnjo množino karbolne kisline. Ne-ka ženska, ki je bila pri njej, jej je pa to zabranila, zgrabivša jo za roko, ko je bila z isto že prinesla k ustom kozarec napolnjen se strupom. Pri tem se je pa karbolna kislina razlila po obrazu Marije Dostar in po roki one ženske. Seveda je razjedajoča tekočina grozno ožgala obraz ene in roke druge, vsled česar je bil pozvan k njemu zdravnik se zdravniške postaje, ki jima je podelil najnujnejšo pomoč, in ju dal po tem odnesti v bolnišnico. Marijo Dostar so zaprli v opazovalnico za umobolne.

Nezgodje na delu. 40-letni težak Fran Kakovič, stanujoči v ulici di Pozzacheria št. 2, je včeraj na delu tako nesrečno pal, da si je zlomil levo roko nad kolcomem. Bil je prenešen v mestno bolnišnico.

— 57-letni podajac Cezar Ciperioni, stanujoči v ulici dell' Istituto št. 1, je tudi tako nesrečno pal na delu, da se je težko pobil pod desnim očesom. Tudi njega so spremili v bolnišnico.

Obdukcija one Amalije Cillo, o kateri smo včeraj poročali, da je vmlra v bolnišnici, je bila izvršena včeraj v jutro. Obdukcija je pokazala, da je nesrečna žena vmlra vsled tura, ki se jej je bil napravil na možganih vsled ran, zadanih jej je od moža s strelji z revolverjem.

Pogreb nesrečnice bo danes ob 9. uri predpoludne.

Aretovan je bil včeraj 38-letni čevljar Vid P., stanujoči v ulici Giulia. Aretovan je bil pa na zahtevo čevljarja Roka Palamaniča, o katerem smo včeraj poročali, da sta mu bila vkradena 2 para čevljev. (Ime okradnega smo včeraj po pomoti pisali: Palmesic.) Palamanič trdi namreč, da mu ni čevljev ukrad nihče drugi, nego Vid P. Tega so na policiji vzeli na zapisnik in ga potem izpustili.

Žepna tatvina. 18-letna Ivanka Perčić, doma iz Komna, je prijavila včeraj predpoludne na policiji, da sta ji dva njej nepoznana človeka, približavša se jej na trgu della Barriera vecchia, ukradla iz žepa novčarko, v kateri je imela 24 kron denarja.

Zlat prstan iz medenine. Predsinocnjim ob 7. uri in pol je bil na prehodu s trga sv. Ivana na ulico del Torrente aretovan 38-letni težak Feliks T., ki prenočuje na ljudskem prenočišču v ulici Gaspere Gozzi. Aretovan je bil pa zato, ker je dvema ženskama ponujal na prodaj prstan iz medenine, o katerem je pa on trdil, da je zlat. Na policiji so ga vzeli na zapisnik in ga potem izpustili.

Tat v kavarni. Neki Josip Goia je predsinocnjim, nahajajoči se v kavarni „Al Fedele Triestino“, nekoliko zadremal. To priliki je vporabil neki Karol S., da je spečemu Josipu ukradil iz žepa 10 kron. To so pa zapazili drugi gostje kavarne, ki so Goia takoj obvestili o tem. Goia je pa dal tatu aretovati.

Razgrajavč v kavarni. Neki Ivan E. je bil predvčerajšnjim v jutro ob 4. uri aretovan v kavarni Fabris, ker je tam grozno razgrajal in pri tem pobil več kozarcev in

drugih kavarniških priprav, napravivši za kakih 10 kron skode. Na policiji so ga vzeli na zapisnik in ga potem izpustili.

Tatvina v kavarni pri sv. Ivanu. Gospod Anton Žgur, lastnik kavarne pri sv. Ivanu, je prijavil včeraj predpoludne na policijskem komisarijatu v ulici Luigi Ricci, da so mu predsinočnjim štirje neznanizni umovčiči ukradli plahoto, s katero je bil pokrit biljard in ki je vredna 16 kron.

80 stotink oglja. Predvčerajšnjim popoldne je bil aretovan na obrežju Grumula 43-letni čevljar Anton G., stanujoči v klancu sv. Klare. Aretovan je bil pa zato, ker je ukradl 20 kg. oglja kok na škodo tvrdke Evgen Chierini. Na policiji je bil vzet na zapisnik in potem izpuščen.

Okraden v pretepu? 24-letni brivec Fran Pignatelli, stanujoči v ulici del Solitario št. 6, se je predsinočnjim v ulici di Cavara sprl s 24-letnim železničarjem Gregorjem F., ki stanuje v hiši št. 16 v ulici del Solitario, in z nekim prijateljem tega poslednjega. Prepričan se je kmalu spremenil v pretep. A po pretepu je Pignatelli opazil, da nima več na prstu leve roke zlat prstan, ki je bil vreden 30 kron. Vsled tega je dal aretovati Gregorja F., češ, da mu ga je ta snel s prsta mej pretepom. Gregor se je mirno pustil aretovati, a ko so ga na policiji preiskali, niso našli pri njem brivčevega prstana. Tedaj je pa brivčev dejal, da mu je vzel prstan Gregorjev prijatelj, ki je bil pobegnul še mej pretepom. Seveda je bil Gregor F. izpuščen.

Smehotica. Na kazenski razpravi se je toženec jako nespretno zagovarjal. Hkratu je vstal njegov branitelj ter mu dejal: Če imate takoj oči, potem raje molčite, ker za to sem jaz tukaj!

Zamenjava začetnice. Če s k j o zapišeš, beseda pove koristne domače živali ime. Živali tej hrana prav tečna pa je kar s t i beseda pove. Rešitev prejšje: OGLAS, GLAS, LAS, AS, S.

Društvene vesti in zabave.

Koncert g. Srečku Bartelu na čast. priredi „Slov. pevsko društvo“, kakor že znano, v nedeljo dne 13. t. m. v gledališni dvorani „Narodnega doma“. Zasluge gospoda slavljence, ki je bil več let pevovodja „Slovanskega pevskega društva“ so splošno znane. Znano je, da se je on mnogo trudil z gojenjem mile slovanske pesmi na obalah naše Adrije. Prepričani smo torej, da bo naše občinstvo v nedeljo zvečer njemu na čast napolnilo gledališčno dvorano v „Narodnem domu“. Program tega koncerta je pa sestavljen tako, da bo imelo občinstvo v resnici lep umetniški užitek.

Slovansko pevsko društvo ima danes zvečer ob 8. uri v gledališni dvorani „Narodnega doma“ glavno vajo za koncert, ki ga priredi v nedeljo.

Novi društvi C. k. namestništvo je vzelo na znanje pravila novih društev: „Godbeno društvo Lira“ s sedežem v Dekanih in „Bralno društvo“ v Otaležu (politič. okr. Tolmin).

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu priredi v nedeljo dne 27. t. m. veliki koncert z dramatično predstavo, ki jo uprizori „Dramatično društvo v Trstu“. Ta bo prvi koncert v novo sezidani dvorani „Konsumnega društva v Rojanu“.

V nedeljo dne 20. t. m. bo pa slovesno otvorjenje nove dvorane na katerem bo sodelovalo tudi pev. društvo „Zarja“. Vspored in vse potrebno se objavi pravočasno.

Odbor pekovskih mladeničev v Trstu priredi dne 26. januarja t. l. v krasni dvorani (Ridotto) Politeama Rossetti ulica Chiozza št. 54 veliki ples s prosto zabavo. Sviral bo vojaški orkester pešpolka 97. Ples prične ob 9 1/2 uri zvečer.

Planinski sokoli! Kaj pa je to? Pri-ite danes ob 8. uri zvečer na Konkonej v krčmo pri Vincenciju. Ne vsi Slovenci, ampak tisti ki radi hodijo, ljubijo sveži zrak; ki nočejo v Trstu zrjoveti in so dobre volje. Tam bo razgovor o ustanovitvi družbe, katere člani se zavežejo, redno vsaki teden enkrat poleteti na deželo. Sklicatelj A. Knafelc.

Darovi.

Za moško podružnico dr. sv. Oir. Met. so veseli družbi darovali sledeči pismošojci: Jaklič Ivan 1 K 30 st., Dekleva Ivan 1 K, Bauer Peter 1 K 40 st., Rapotec Ivan 1 K, Gerbec Vekoslav 60 st., Lakovič Miha 40 st., Batič Dragotin 1 K, Podjavšek Anton 30 st. Denar hrani uprava „Edinosti“.

Za Božičnico so nadalje poslali: gg. Janko Malović, Pariz 5 K, Ferd. Hrdy žup. Sv. Lovreč 2 K, Ivo Sprachmann Koper 2 K, Ema Čampa Greta 10 K, Fran Bukovec župa. Trviž 4 K, Blaž Dekleva župa. Kazlje 2 K.

Vesti iz Istre.

Profesorji pazinske gimnazije bodo prirejali vsako nedeljo ob 10. uri predpoludne v dvorani „Narodnega doma“ ljudska predavanja. Red predavanj do Velike noči bo ta-le: Dne 13. januarja, to je povodom petindvajsetletnice smrti biskupa Dobrile bodo imeli prigodne govore prof. Figurič, Frankola, dr. Kević in Novljan. Dne 20. januarja: E. Novljan: Vzduh ali zrak (s poskusi). Dne 27. januarja: dr. Kević: Andrej Kačić-Mišič in narodna pesem. Dne 3. februarja: A. Mučalo: O človeku. Dne 17. februarja: V. Žic: Znameniti istrski Hrvatje prošlih stoletij. 24. februarja: Fr. Frankola: Narodi, posebno slovanski. Dne 3. marca: M. Zgrablič: Noveje naselbine v Istri. Dne 10. marca: dr. M. Kević: Slovenska prosvetitelja sv. Ciril

in Metodij. Dne 17. marca: Stj. Figurič: V prosveti moč naroda.

Prva vrsta predavanj začenja dostojno. Velikemu Dobrili ni še postavljen v Istri spomenik ne iz kamena ne iz železa, a morda to tudi ni potrebno: spoznavajmo ga in cenimo, pak mu v svojih srcih postavimo spomenik trajne ljubavi. To ljubezen do našega prvega narodnega prosvetitelja ima buditi tudi to ljudsko predavanje.

Predavanje vsake nedelje bo trajalo približno eno uro. V lepi in veliki dvorani „Narodnega doma“ bo prostora dovolj. Zato se je nadejati, da bo ljudstvo iz Pazina in okolice v velikem številu dohajalo na svoja ljudska predavanja. V prijeto dolžnost nam je, da iskreno pohvalimo rodoljubni odbor „Narodnega doma“ na tem, da širom odpira vrata svoje dvorane istrskemu svetu, kjer se isti uveri, da je v prosveti moč naroda. Razsvetlino se in delujmo po prosvetljenem razumu.

Iz Podgrada. Dne 29. decembra m. l. priredilo je pevsko in tamburaško društvo „Gorska Vila“ v Podgradu veselico v krasni gledališni dvorani „Narodnega doma“. Pri največji udeležbi domačega razumnštva, kakor tudi priprostega ljudstva, vspela je veselica nepričakovano dobro. Petje, pod vodstvom vrlega pevovodje g. Grma, je moralo presenetiti vsakega. Da, presenetiti! Pomisliti treba, da je društvo še-le stopilo v življenje in da proizvajajo petje kmetski mladeniči in močje. V trdni volji, da se povspnejo više, proslavijo lahko ti pevci svoj zbor, ker glasove imajo izborne. Zato naprej po začrtani poti! V šaloigri „Vaški skupuh“ so se izkazali na svojih mestih vsi igralci. Hvala jim za užitek.

Da občinstvo kaj rado prisostvuje enakim prireditvam, dokazala je udeležba na dan sv. Treh kraljev, ko se je ponavljala igra „Vaški skupuh“ in petje. Dodala sta se tudi samospev „Občinski tepček“, proizvajan kaj srečno s spremljevanjem glasovirja po gosp. Slavku Grm, in šaloigrca, „Fotografirati ne zna“. Udeleženci so za točke in enake prireditve društvu „Gorska Vila“ hvaležni in želijo, da bi se še večkrat sešli v prelepi dvorani „Narodnega doma“, da bi se v složnosti razveseljevali in v teh urah radosti pozabljali na enakomerno, pusto in trudapolno vsakdanje življenje.

Iz Dekanov. Moj sosed, mlad kmet, povedal mi je sledečo dogodbico:

Šel je plačevati davke v Koper. Urad je prestavljen iz starih prostorov. Nekdo mu je kazal, naj gre na tisto stran, kjer raste drevje. Mož je šel ter iskal novo davkarijo, pa je ni našel. Vprašal je zopet nekega drugega kmeta, a ta mu je pokazal hišo, na kateri je nekak napis, katerega je razumel kakor „i. r. poste“ (imposte davki). Kmet se je razsrdil, menec, da ga hoče drugi kmet „vleči“ ter sta se sprla. Ali nazadnje sta se res podala oba na to čudno „pošto“, kjer so tudi res sprejemali davke.

Pa še sedaj ne gre našemu kmetiču v glavo, zakaj se imenuje ta hiša — »poste« namesto „davkarija“.

Naj hodijo laški koperčani na pošto plačevati davek, nam pa razvesite velik napis „davkarija“ da bodemo znali, kam nositi davek. Pa tudi znotraj nam razvesite slovenske napise na vse oddelke!

Staroslovenska akademija v Krku bo imela dne 23. t. m. svojo glavno letno skupščino.

Svedrovci so v nedeljo 30. decembra 1906 po noči prevrtili velika cerkvena vrata na Gročani. S trikratnim vrtnjem napravili so precejšnjo luknjo. Vendar so opustili nadaljno vrtnje in luknjo zamašili z listjem. Ali je bilo vrtnje pretežavno, ali pa je kazalo premalo koristi, se ne ve.

Vesti iz Kranjske.

Komercialni svetnik Povše. Državni in deželni poslanec g. Fran Povše je imenovan članom permanentne komisije za trgovske vrednote prometne statistike. V tem svojstvu se mu je ob enem podelil naslov „c. kr. komercialni svetnik“. Dosedaj menda še nobeden Slovenec ni dosegel tega dostojanstva.

Urad za pospeševanje obrta. Po inicijativi trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani snuje se za Kranjsko poseben urad za pospeševanje obrta. Dotični organizacijski statut je že odobren in je torej upati, da se ta urad čim prej ustanovi. Troški za ta urad so pro 1907 proračunani na 25.000 kron, h katerim prispeva vlada, dežela, mestna občina ljubljanska in nekoliko tudi trgovska in obrtna zbornica. Ob enem se je sklenilo, naj se omenjeni urad namesti v poslopu

Zavarovalnica goveje živine v Lonjerju

vabi na **redni občni zbor** ki se bo vršil v nedeljo dne 13. t. m. ob 4. uri pop. v prostorih gosp. Andreja Čok hšt. 104 v Lonjerju. DNEVNI RED: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev načelnštva, oglednikov in nadzornikov. 4. Posamezni navesti. Na obilno udeležbo vabi **ODBOR.**

obrtnega muzeja, ki se ima na troške dežele kranjske v bližnji prihodnosti zgraditi. Sedaj se vrši v Ljubljani strokovni tečaj za krojaške mojstre. Vodi ga naš rojak g. Matija Kunč, strokovni učitelj osrednjega urada za pospeševanje obrta. Udeležuje se ga 36 mojstrov in pomočnikov.

Dalje na 4. strani.

Rudolf Stark
c. kr. notar
je otvoril svojo pisarno
v TRSTU
via Ponterosso št. 3, II.
TELEFON št. 1885.

UMETNI ZOBJE
Plombiranje zobov.
zdiranje zobov brez vsake bolečine
v zobarskem kabinetu
Dr. J. Čermák in G. Juscher
TRST
ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

LED
na Blejskem jezeru
1 vagon, 10.000 kg
stane 36 Kron
Odpošljem na dan do 5 vagonov.
ANTON PRETNAR
posestnik na Bledu (Kranjsko)

Kdor išče službo ali kakoršno-koli zaposlenje: kdor išče uradnike ali službene osebe: kdor ima za oddati sobe, stanovanja, dvorce: kdor želi po-olja, vkažižbe itd., prodati ali kupiti premične ali sploh rabljere predmete itd. itd. naj se posluž MALIH OGLASOV „Edinosti“, ki so najcenejši, največ čitani in najbolj pripravni v dosego namena.

Tovarna pohištva
Aleksand. Levi Minzi
ulica della Tesca št. 46
ZALOGA:
Piazza Rosario št. 1
Katalogi načrti in proračuni
NA ZAHTEVO.

Serravallo-vo železnato kina vino
za bolehe otroke in rekonvalescente.
Provzroča voljo do jedi, utrjuje želodec in ojačuje organizem.
Priporočeno od najslovevših zdravnikov, v vseh slučajih, kadar je treba se po bolezni ojačiti.
Odklakovano s 16 kolajnami na raznih razstavah in z nad 3000 zdravniškimi spričevali.
I. SERRAVALLO
= Trst. =

Julija Meinla Maltin-Cacao
prirejen na patentiran način iz kakaovega boba in slada, združuje v sebi različne dobre lastnosti obeh sadov. Prijetni okus, ki ga ima kakao, se združi z redilno silo slada ter provzroča okusno živilo. — Opazovanja, ki so jih zdravniki napravili pri uživanju MALTIN-CACAO, so res najboljša. MALTIN-CACAO nadomešča popolnoma dragocena zdravljena z železom, isti je zanesljivo sredstvo pri slabostih in pomanjkanju krvi, telesne moči se pri tem povzdignejo. MALTIN-CACAO povspušuje tek, je lahko prebavljiv in ne zagaten. — Nizka cena ga priporoča za ljudsko živilo. —
1/2 kg MALTIN-CACAO extra-kakovost 90 stot.
Na stotine priznanj in zahvalnih pisem. Dobiva se v vseh boljih prodajalnicah.
Giuseppe Gertler & Co., Via Paduina 4

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi
Kollar & Breitner
Tovarne: Katram, Asphalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.
Grossol za sedaj priznana kakor najbolje in najtrajneje mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaličnih kartonih, skrilnih ploščah in vsakovrstnem lamarinu.
Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opozla olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagone, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.
Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Monfalcone) pri Trstu.

Nemški uradniki med Slovenci. Na bleškem kolodvoru je nastavljen za skladiščarja trd Nemeč. Tako se je zgodilo, da je napačno razumel oddajatelja, napačno izpolnil listine in se je vsled tega izgubilo blago. Škode je čez 1000 kron. Gorjanska mlekarna je proti železniški upravi vložila tožbo. Take razmere so naravnost škandalozne!

Vesti iz Goriške.

Koncert goriških slovenskih dijakov. Iz Gorice nam pišejo: „Goriški slovenski srednješolci nameravajo prirediti tudi letos ob sklepu prvega semestra koncert, pri katerem nastopita dijaški pevski in tamburaški zbor. To je že tretji koncert goriških slovenskih dijakov. Občinstvu so ti znaki izvenšolskega gibanja dijakov zelo simpatični, kar je pokazalo pri obeh lanišnih koncertih. Slišimo, da poprašujejo po letošnjem koncertu celo na deželi. Ker je namenjen čisti dobiček v dobrodelne svrhe, se nadejamo, da je zagotovljen najboljši vseh tudi letošnjemu nastopu goriške srednješolske mladine.

Razne vesti.

Srbski časnikarji v Ameriki so osnovali svojo časnikarsko zvezo.

V Bosni je letos toliko snega in taka zima, kakoršne ni bilo že davno. Na več mestih so se pojavili tudi volkovi.

„Dreadnought“ na potovanju. V soboto je največja nova angleška vojna ladija „Dreadnought“ odplula iz Portsmoutha na večbeno potovanje. Z ladjo se je odpeljalo tudi več viših uradnikov admiralitete.

Ponarejalci bankovcev aretovani. V Vesprimu je policija te dni aretovala družbo ponarejalcev denarja, sestojede iz treh členov, ki so ponarejali bankovce od 50 in 10 kron.

Pomanjkanje premoga. V Budimpešti je nastalo pomanjkanje premoga. Dočim je še pred tednom stal kubični meter premoga 3 K, stane sedaj 5 K, in najbrž mu cena ne poraste, ker je radi velikega snega dovažanje silno težavno.

Štrajkovci, ki so hoteli zastrupiti kruh. Iz New-Yorka poročajo: Štrajkajoči peki v Čikago so vrgli v testo karbolno kislino, preden so zapustili delo. Zločin je prišel še pravočasno na dan in gospodarji so na to opozorili občinstvo. Nekoliko štrajkovcev je bilo aretovanih. Pekarije straži policija.

Zakonska sreča: Leopolda Wölflinga. Dunajska „Zeit“ poroča, da se Leopold Wölfling, bivši avstrijski nadvojvoda Leopold, nahaja sedaj v Nici, od koder je pred nekoliko dnevi obiskal v Florenci svojo sestro, grofico Montignoso. Wölfling je izjavil, da so bila tri leta njegova zakona z igralko Adamović tri leta pravega mučeništva. Grofica Montignoso, bivša saška prestolonaslednica upa še vedno da se povrne v Draždane. Wölfling bo na spomlad prepotoval Italijo.

Sneg zasul tri ženske. V mestu Neustadtu v Krkonošah je nedaleč od carinske stražnice sneg zasul tri ženske, mater in dve hčeri. Z veliko muko so jih izvlekli, toda bile so vse tri že mrtve.

Na Tirolskem zopet sneži. Iz Inomosta poročajo od 8. t. m.: Tukaj sneži nepretrgoma že 48 ur. Vlaki imajo velike zamude. Tramvaj ne vozi in telefonska zveza z Monakovem je pretrgana.

Raisuli, o katerem je v zadnjih dneh toliko govora, je potomec ene najplemenitejših maroških rodbin. Njegovo pravo ime je Mulai ben Mohamed er Raisuli. Raisuli je „šerif“, direkten potomec preroka Mohameda. Žival je dobro vzgojo v Tetuanu, kjer se je učil pravoslovja.

† Josip Foerster. V Pragi je teh dni umrl kapelnik stolne cerkve in vpokojeni profesor konservatorija Jožef Foerster, brat slovenskega skladatelja Antona Foersterja.

Poljski narod na zatožni klopi. V mestu Poznanju je obtoženih 182 roditeljev Poljakov, ki „hujskajo“ svoje otroke, da ne pohajajo šole. Da se kazenske pravde čim prej izvrše, je pri poznanjskem sodišču ustanovljen še en senat 5 sodnikov. Tako so tudi v drugih mestih pruske Poljske naperjene kazenske pravde proti poljskim roditeljem. Poljski listi računajo, da bodo na teh kazenskih razpravah vsi poljski roditelji obsojeni najmanj v 100.000 mark globe.

Japonski vohuni aretovani. Iz Madrida poročajo, da je bil v Manili aretovan neki japonski ženijski stotnik, ko je risal neko utrdbo v Manili. Ko so ga vojaške oblasti preiskale, so našle pri njem obširne načrte in druge strategično važne beležke o Manili in Caviti ter o vsem otočju. Istotako so pri Lingajenu aretovali nekoga vohunstva sumljivega Japonca. Sliši se, da je vlada Združenih držav sklenila pritožiti se proti japonski vladi.

Otrok z dvema glavama. V Barču na Ogrskem je neka kmetica povila dečka, ki ima dve glavi. Navidezno je otrok zdrav in se relativno počuti dobro.

Izseljevanje iz Like. Iz Gospiča poročajo: Leta 1905. se je iz Like izselilo v Ameriko 11.883 oseb, to je, 2401 več nego leta 1904. Tega leta so Likanci poslali iz Amerike svojcem v domovino 5.266.191 K.

Lisnica upravnništva. Hotel Union v Ljubljani in Zabavni klub v Radovljici. — Mi Vam redno vsaki dan pošiljamo list. Če ga torej ne pobivate, redno, izvolite reklamirati na c. kr. pošti.

Književnost in umetnost.

Januarjeva številka „Dom in Sveta“ je izšla. Mesečnik se nam predstavlja letos v prenovljeni povečani in jako elegantni obliki. Iz bogate in simpatične vsebine predležnega zvezka omenjamo: „Brat Edvard, zgodba iz sanj“ Ivana Cankarja, ki figurira na prvem mestu, začetek drugega dela velike zgodovinske povesti F. Finžgarja „Pod svobodnim solncem“ in I. dejanje narodnega igrokaza „Zaklad“ Ks. Andrejeva. Veleznimiv je spis Janka Mlakarja „Slovenske Benetke na Pruskem“ s slikami. Nadalje prinaša številka skladbo A. Foersterja „Naša zvezda“, posvečeno Gregorčičevemu spomenu. Med ilustracijami, ki dišijo številko, je lepa slika Simona Gregorčiča in faksimile njegovega rokopisa.

Dve družini (skupno 8 oseb) iščejo za februar ali avgust dve stanovanji (5—7 sob, dve kuhinji, vodo, ako možno plin in to v kakem dvorcu (villa) ne preveč oddaljeno od glavne pošte. Ponudbe pod „D. D. 8“ na „Inseratni oddelek Edinosti“.

Radi odpotovanja se takoj proda „Poliphon“, pr. jednoma nov z 30 kovinskimi ploščami; izbrani, večinoma ruski komadi. Igra mehko in harmonično, primeren za društvo in rodbino. — Cena 35 gld., vreden 90 gld., Via Nuova št. 11, IV. nad., desno.

V najem se odda soba za enega mladence. Ulica Pierluigi da Palestrina št. 6. Kovačič.

Pravi ruski kaviar

ruski čaj, Grške oljke, Nove ruske sardine ter raznih delikates, vdobi se najbolje in ceneje pri

Franu Vertovec

TRST, ulica Caserma št. 14. (vogel ulice Molin piccolo)

Andrej Rudeš, mizar

in izdelovalec pohištva

(ulica Irene della croce 4, in ulica Scussa 8) ima vedno v zalogi zakonske in obedovalne sobe najljepše in trdno delane v lastni delalnici.

Posebna izbira kuhinjske opreme.

Specijalitet: **OMARE-LEDENICE**

Sprejemlje kakoršno-koli naročilo za tu in za zunaj, kakor tudi poprave.

Ako hočete kupiti dobro in ceno otrobi, ovsca, moke in v obče žita, obiščite skladišče

Vincenzo de Marin

v TRSTU, ulica Vittorio Alfieri št. 10

Posredovalnica za kupovanje in prodajanje hiš

V. EISELT

Ulica Torre Bianca št. 16, I. nadst.

od 10.—12. predp. in od 4.—7. pop.

Preiskruje kupovanja, prodajanja in vkljube. — Privole se vse vkljube tudi za okolico in zunaj.

Zaloga ovsca in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje.

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (vogel ul. Coroneo)

Poskusite in priporočite izdelke

Vydropske tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

ZALOGA POHIŠTVA TOVARN MIZARSKÉ ZADRUGE v GORICI-SOLKAN

TRST VIA DEI RETTORI (ROSARIO) PALAČA MADENZI

PODRUŽNICE: SPLJET REKA

GLOBIN je najbolje in najfineje čistilo za čevlje

Zastopnik: **Alberto Tedeschi Trst**

CORSO št. 4 III. nadstropje

Edina tovarna Fritz Schütz jun. Akc. družba Lipsko

PRVA ZALOGA VINA UMBERTO ZUCCO

TRST — ulica Tiziano Vecellio 9

ima izključno izvrstna namizna vina

Istrski refošk po 72 stot. liter; Dalmatinsko vino po 80 st. liter; Opolo iz Omišlja po 80 st. liter; razun tega

Izbira finih likerjev v buteljkah.

SPECIJALITA Refošk iz Karst (iz lastnih vinogradov) zajamčeno pristen 3 K buteljka.

Posilja tudi na dom. — Jamči za pristnost lastnih pridelkov.

Za gostilničarje cene po dogovoru

Dunajska prodajalnica slanine

GIORGIO HUTTER

TRST — ulica della Caserma št. 19

Palača Vianello poleg Kinematografa EDISON,

Prodaja prekajenega in svežega mesa, vsake vrste salamov iz Modene, Bolonje, Verone in Ogrskih. — Klobase Neustädter in Kranjske. — Velika zaloga svežih konserv in konserv v skatljah, omake in sir vsake vrste.

Zastopnik in zalagatelj odlikovane tovarne konserv „MONDO“

Prodajalnica je prostorna, zračna in krasno opremljena, red in higijena natančna.

BOGOMIL PINO bivši urar v Sezani

javlja svojim cenjenim odjemalcem da je odprl svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU, ulica Vincenzo Bellini št. 13 nasproti cerkve sv. Anž na novega.

Prodaja vsakovrstne ure in popravlja iste po zmernih cenah in z jamstvom.

F. Pertot urar

TEST - ul. Poste nuove št. 9

priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavannes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospo. Izbor ur za darila.

Sprejema popravilja po nizkih cenah.

Odlikovana tovarna glasovirjev E. Warbinek

Trst, Piazza Carlo Goldoni 13 (vogel Corso - Via Nuova)

Specijalitet pianinov, glasovirjev svetovnih tvrdk Steinway in Jons v New-Yorku, Schweighofer itd.

Elektr. pianini, orkestroni, harmoniji

Izpesujejo. — Menjuje. — Daje na obroke. Popravlja. — Akordira po zmernih cenah.

DROGERIJA Josip Zigon ul. Caserina 8

Filijalka na Proseku št. 140

Izbor drog, barv, čopičev, pokost parafumov, su. mlie. — Zaloga mineralne vode, oska za parkete, na mrzlo pripravljeno strupa tamarindo, malinovec itd. itd.

Mario Giordani

operater krunih očes — Specijalist

Ambulator — CORSO št. 23, II. nadstr.

odprto od 8.—12. in od 1.—7. pop.

Zdravi hitro kurja oča, tudi zastarela po neki posebni metodi, ki ne pravoča nikakih bolečin. Zagotavlja ozdravljenje na rasčeni nohtov tudi najh. j. h. je za ozdravljenje, jednostavno brez izvadka.

Merljiva desinfekcija. — Cene zmerno.

Po zahtevi pride zdraviti na dom. Vsaka oseba ki dobila navodilo higijeničnega ravnanja z ogledni.

ANTON SKERL

mehanič, zapriseženi zvedence.

Trst - Carlo Goldonijev trg II. - Trst

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih zvončkov, lamp in prodaja gramofonov, zvonfonov in fonografjev. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanič delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, motes motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.

TELEFON št. 1734.

Ivanka Doreghini

TRST. - Ul. Madonnina št. 8.

VELIKA ZALOGA pohištva, manufaktur, ur, slik, zreal in tapetarij.

Popoine spalne in obedovalne sobe. Moške oblike na izbero.

UGODNE CENE.

Prodaja proti takojšnjemu plačilu in tudi na obroke.

Antonio Alberti

Jzdelovanje in barvanje kožuhovine

Trst, ulica Ponziana 656

Prevzema naročbe in vsako popraviljanje

Čisti in pere vsako vrst kožuhovine.

Na zahtevo prihaja tudi na dom.

ALBERT BROSCH

Trst ul. Sv. Antona 9. Trst.

Kožuhovinar in izdelovalec kap odlikovan na razstavi v Trstu leta 1892.

Velika zaloga kožuhovin in kap za vojake in civiliste

Izvršuje poprave hitro in za nizke cene; sprejema v šrambo zimske kožuhovine ter jamči za kakov. provzročeno po moljin in po požaru.